

Schipper Jaco Heinen van de BU 113:

'Botterzeilen is topsport'

„De mooiste beroepen”, verklaarde burgemeester Van den Berg in 1959, „zijn die van boer en visser. Vrije beroepen, van niemand afhankelijk. Naast God, schipper op eigen schip.” Inmiddels is de visserij op de binnensee door de komst van motoriseerde scheepvaart en de afsluitdijk doodgebloed, maar het gevoel dat burgemeester Van den Berg vijftig jaar geleden beschreef is nog steeds te voelen tijdens de talloze botterwedstrijden. Eén van de deelnemers aan die zeilwedstrijden is de BU 113.

door Reinier Zijl

Jaco Heinen.

Stichting De Spakenburgse Botter is sinds 1999 in de weer met het behoud van authentieke Zuiderzeebotters. Inmiddels is zij in het bezit van vijf schepen; vier botters en een aak. Eén van de mensen binnen de stichting is Jaco Heinen. Overdag is hij werkzaam bij Heinen & Hopman Engineering binnen de afdeling offshore, maar tijdens zeilwedstrijden met authentieke bidders is hij schipper van de BU 113.

'Botterzeilen is een mooie sport en een teamgebeuren is het zeker. Soms moet je hard werken en soms gaat het er lekker rustig aan toe', schrijft schipper Jaco Heinen op zijn weblog. 'Alles afhankelijk van het weer natuurlijk. Ons motto aan boord is vooral proberen te winnen, maar nooit ten koste van het plezier.' Het is niet aannemelijk dat Arieaan Koelewijn, de eerste schipper van de BU 113, er net zo over dacht. Een eeuw geleden ging het immers niet om winnen, maar om brood op de plank. En dat ging hem waarschijnlijk goed af.

Arieaan Koelewijn

De schuit van Koelewijn kreeg in 1882 de merktekens BU 113 toebedeeld. Hoe oud dit schip op dat moment was, is niet bekend. Wat wel bekend is, is het gegeven dat dit schip in het begin van de twintigste eeuw niet meer voldeed. Arieaan bestelde namelijk in Huisen een compleet nieuwe botter. Prijs: 2.150 gulden. Een teken van welvaart gezien het feit dat slechts weinigen een eigen botter hadden, en nog minder een compleet nieuwe konden laten bouwen. In 1908 gleed dit exemplaar, met een lengte van 13,28 meter, van de

helling bij scheepswerf Kok. Ook deze vissersboot kreeg de merktekens BU 113 op zijn boegdelen en die zijn sindsdien niet meer verdwenen.

Op dat moment had de botter nog geen motor, maar daar kwam in 1931 verandering in toen een 12 pk Ford benzinemotor in het schip werd gebouwd. Een waardevolmeerdering terwijl het vissersschip, inclusief netten, juist in 1928 al op het hoge bedrag van 4.200 gulden was getaxeerd. Slechts acht botters werden hoger gewaardeerd.

Wat er met de eerste BU 113 is gebeurd, is (vooralnog) niet terug te vinden in de archieven. Misschien is de botter verkocht, maar aannemelijker is dat hij op het botterkerkhof, aan de oostkant van de haven, terecht gekomen is.

Schippers

De zonen van Koelewijn, Hendrik en Jan, namen in maart 1924 het roer op de nieuwe Zuidwalbotter van hun op dat moment 65-jarige vader over. Net als Arieaan visten zij in eerste instantie op bot en haring die voor de afsluiting veelvuldig in de Zuiderzee aanwezig was. Na de veelbesproken gebeurtenis van 28 mei 1932 schakelden zij echter - min of meer verplicht - over op de paling- en snoekbaarsvisserij. Net als hun vader hebben de beide broers hun hele leven gevist. Zij stopten pas vlak voor de 67ste verjaardag van Hendrik in maart 1962. Jan werd drie maanden later 59. Hendrik viste op dat moment al 56 jaar op de BU 113!

In dat jaar verkochten de twee vissers het schip. Historisch ge-

zien verdwijnt de BU 113 dan een aantal jaren, voordat hij in 1965 weer opduikt in eigendom van J. Mulder uit Amsterdam die hem twee jaar voor recreatiedoeleinden gebruikte. Dr. J. van der Elsen, de volgende eigenaar, uit Amsterdam genoot 31 jaar van de schuit - regelmatig voer hij over de Oostzee tijdens zijn reizen langs Zweden en Noorwegen - voordat hij hem in 1998 verkocht aan een studentenvereniging in Groningen.

Sinds 2002 is het markante vaartuig in eigendom van Stichting De Spakenburgse Botter die het schip gebruikt voor verhuur aan bedrijven, instellingen en toeristen. Met de opbrengsten hieruit wordt de vloot onderhouden zodat de BU 113 hopelijk nog jarenlang in de Spakenburgse museumhaven kan blijven liggen. „Het schip is momenteel in slechte staat, daarom zijn we momenteel bezig met een zevenstappenplan om de 113 te restaureren”, weet Jaco Heinen.

Snelheid

Een stappenplan waar Jaco persoonlijk erg blij mee is. „Het is naar mijn mening één van de mooiste bidders, sowieso qua zeeg”, vertelt Heinen. „Ik heb wat met deze schuit, helemaal omdat ik het bijzonder vind dat hij nooit een ander visserijnummer heeft gedragen. Het schip is nog helemaal origineel.”

Overigens blijkt de groene kleur op de boegdelen ook nog origineel te zijn. „Die kleur heeft hij altijd gehad”, weet Grietjes Beekhuis-Koelewijn, de dochter van Jan. Zij weet daarnaast te vertellen dat het altijd een snel schip was. „Heel snel. Zo hebben mijn vader en zijn broer vlak na de oorlog (in 1947, RZ) meegedaan aan een zeilwedstrijd voor bidders die georganiseerd werd door de Koninklijke Nederlandse Zeil- en Roeivereniging. Hendrik en Jan zijn toen eerste geworden en wonnen sajet om een trui te maken.”

Dat het schip snel was merkte ook stichting De Spakenburgse Botter na de aanschaf van de BU 113. „We hebben in 2005 flink wat gewonnen”, herinnert Jaco zich. Onder andere de Nacht van Spakenburg en de wekelijkse dinsdagavondcompetitie. „De DARP was dat jaar heel erg spannend; de tijden lagen zo dicht bij elkaar dat de BU 20 na de laatste wedstrijd lag te klokken bij de finish.” De 113 heeft uiteindelijk met een minuut verschil de wedstrijd gewonnen. Dat jaar wist het toenmalige team ook de Zuidwal te winnen, on-

In deze rubriek laat Reinier Zijl de geschiedenissen van de botternummers aan bod komen die ooit een plek in de haven van Spakenburg hebben gehad.

Heeft u informatie, een leuke verhaal of een mooie foto over de BU 113 of één van de andere nummers? Geef dit dan telefonisch door aan Reinier via 06 239 039 30 of via de email: r.zijl@de.bunschoter.nl.

danks een missend onderdeel. Jaco: „De Zuidwal hebben we gewonnen met een aan stuurboordzijde afgebroken zwaard.” Op het moment dat het zwaard brak, moest de BU 113 nog een flink stuk varen naar de finish. „We hebben op dat moment als team besloten om door te varen. Dat betekende wel dat we allemaal over de rand moesten hangen om de zijkant dieper in het water te krijgen.”

Fanatiek

Anno 2009 zwaait de 43-jarige Heinen alweer geruime tijd de scepter aan boord van de BU 113. „Ik ben in 2000 bij de stichting gekomen. En in 2002 ben ik schipper geworden.” Een taak die hij erg serieus neemt, maar waarbij een gezond portie humor zeker niet ontbreekt.

Op de vraag wie er belangrijker is op een botter - de schipper of de bemanning? - antwoordt Jaco: „Dat zou ik willen vergelijken met een huwelijk. In een goed huwelijk heb je elkaar nodig. Een goede schipper, maar ook een goede bemanning.” Waarna hij opmerkt erg tevreden te zijn met zijn huidige team. „Helemaal als ik kijk naar de progressie die de groep afgelopen seizoen heeft gemaakt.” Maar een goed team heb je niet zomaar. „Het is een

kwestie van zoeken, opleiden en dan de groep bij elkaar zien te houden. Dat laatste is trouwens één van de moeilijkste dingen. Als we het huidige team bij elkaar weten houden, hebben we een heel leuk team.” En dan kan het echte werk beginnen. „Het is echt niet een stukje recreatievaren wat wij doen. Een team moet goed op elkaar ingespeeld zijn, wil je voorin meevaren.”

Topsport

Het blijkt dat de stemming aan boord van de BU 113 door de jaren heen is veranderd van een manier om te leven in een manier van leven. Jaco: „Ben je een serieuze zeiler? Dan zeil je (als het even kan) op dinsdagavond de wedstrijden mee.” Zelf geeft hij toe behoorlijk fanatiek te zijn. „Zeilen is topsport! Bij alles wat je doet moet je een aantal stappen vooruit denken. Af en toe komt er een onverwachte zet, maar een goede 'schaker' anticipeert daar weer op.”

Wilt u meer lezen over de belevenissen van Jaco Heinen tijdens de jaarlijkse Dinsdagavond Rond- en Platbodempcompetitie? Op de website van de DARP (www.dedarp.nl) houdt Jaco ook een interessante weblog bij.

Hendrik (l.) en Jan Koelewijn in de weer aan boord van de BU 113.

Bemanning BU113 druk in de weer tijdens Zuidwal 2009.